

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

СХВАЛЕНО

Вченою радою СНУ ім. В. Даля
протокол № 2
від 25 .09. 2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ректора СНУ ім. В. Даля
№ 155/25 від 02.10. 2026 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ, НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА
АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Редакція 2026-01

м. Київ 2026

АВТОРИ:

Проректор з наукової роботи
Східноукраїнського національного
університету імені Володимира Даля

М.Г. Лорія

В.О. директора центру ІТ-рішень
Східноукраїнського національного
університету імені Володимира Даля

О.І. Захожай

В.О. директора центру організаційно-
методичного забезпечення освітньої
діяльності Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля

П.В. Боровік

В.О. директора центру забезпечення
якості Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля

Д.М. Марченко

Радник ректора Східноукраїнського
національного університету імені
Володимира Даля

О.В.Поркуян

Інженер кафедри «Інформаційні
технології та програмування»

Д.А. Дегтярьов

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, МЕТА ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ	4
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА	5
3. ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ	5
4. ПРАВИЛА ТА СЦЕНАРІЇ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ПОТОЧНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ (КОНЦЕПЦІЯ «СВІТЛОФОРА»)	6
5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ШІ	9
6. ПРАВИЛА ДЕКЛАРУВАННЯ (МАРКУВАННЯ) ТА ЦИТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОРИСТАННЯ ШІ	11
7. РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ, ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ	13
8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРОЦЕДУРА АКТУАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕННЯ.....	15

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, МЕТА ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Положення про використання засобів штучного інтелекту в освітньому процесі, наукових дослідженнях та адміністративній діяльності (далі — Положення) Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (далі — Університет) є внутрішнім нормативним документом, який визначає засади, правила, обмеження та етичні стандарти інтеграції технологій штучного інтелекту (далі — ШІ) в академічне середовище.

1.2. Метою цього Положення є:

- встановлення чітких правил, механізмів контролю та розподілу відповідальності між усіма учасниками освітнього процесу при використанні інструментів ШІ;
- створення інноваційного освітньо-наукового середовища, що сприяє розвитку цифрових компетентностей здобувачів вищої освіти та працівників університету через запровадження ШІ;
- забезпечення високої якості освіти та збереження цінностей академічної доброчесності в контексті використання ШІ;
- підвищення ефективності управління університетом;
- мінімізація ризиків, пов'язаних із порушенням авторських прав, конфіденційності, захисту персональних даних та поширенням недостовірної інформації (галюцинацій) ШІ.

1.3. Сфера застосування Положення:

- Дія цього Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу Університету: здобувачів вищої освіти всіх рівнів (бакалавр, магістр, доктор філософії/доктор мистецтва, доктор наук), науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників, а також адміністративний та допоміжний персонал Університету.

- Правила цього Положення застосовуються до всіх видів навчальної, наукової, творчої, методичної та адміністративної діяльності, що здійснюються в Університеті або під його егідою.

1.4. Університет підтримує відповідальне використання ШІ з неухильним дотриманням базових принципів академічної доброчесності та на підходах, визначених законодавством України:

- Принцип підконтрольності людині (Human-in-the-loop): остаточна відповідальність за зміст та етичність будь-якого результату роботи (навчальної, наукової чи адміністративної) завжди лежить на людині, незалежно від обсягу використання ШІ.
- Принцип прозорості та підзвітності: використання ШІ підлягає декларуванню (маркуванню) у випадках та в обсязі, визначених цим Положенням.
- Принцип недискримінації та рівного доступу: Університет сприяє інтеграції безкоштовних та загальнодоступних засобів ШІ та забезпечує рівні можливості для всіх здобувачів освіти, зокрема й для осіб з особливими освітніми потребами.
- Принцип мінімізації ризиків: використання систем ШІ не повинно загрожувати безпеці інформаційних систем Університету, конфіденційності внутрішніх даних, захисту персональних даних учасників освітнього процесу та екології.
- Принцип технологічної нейтральності: це Положення застосовується до всіх систем ШІ, функціональні можливості яких відповідають визначенням, наведеним у цьому Положенні, незалежно від їхньої назви, розробника, способу доступу чи моделі ліцензування.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

2.1. Це Положення розроблено відповідно до норм законодавства України, міжнародних актів та внутрішніх нормативних документів Університету, зокрема: Законів України та нормативно-правових актів:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про академічну доброчесність»;
- Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;
- Закону України «Про захист персональних даних»;
- Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»;
- Методичних матеріалів та міжнародних рекомендацій:
- Рекомендацій ЮНЕСКО щодо етики штучного інтелекту;
- Рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти;
- Рекомендації з відповідального використання систем штучного інтелекту для публічного та приватного секторів
- Дорожньої карти з регулювання штучного інтелекту в Україні (Міністерство цифрової трансформації України);

Внутрішніх нормативних документів Університету, що регламентують освітню, наукову та адміністративну діяльність.

3. ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ

3.1. У цьому Положенні нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

- Автоматизована система виявлення використання штучного інтелекту (AI Detector) — програмний засіб, який оцінює ймовірність використання генеративного ШІ під час створення тексту чи іншого контенту. Результати роботи такої системи мають допоміжний характер і не можуть бути єдиною підставою для висновків щодо порушення академічної доброчесності.
- Академічна доброчесність — сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності
- Академічна змова через ШІ (AI-enabled collusion) — узгоджена або спільна підготовка двома чи більше здобувачами освіти індивідуальних навчальних робіт із використанням засобів ШІ, що призводить до створення суттєво подібних робіт та подання їх під виглядом самостійно виконаних кожним здобувачем.
- Академічний твір - твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проекту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника, есе, реферат, тези доповідей тощо.
- Галюцинація штучного інтелекту (AI hallucination) — генерація системою ШІ недостовірної, вигаданої або хибної інформації (зокрема неіснуючих джерел, цитат чи фактів), яка подається у формі переконливого твердження (у розумінні рекомендацій МОН України та Мінцифри щодо використання ШІ).
- Генеративний штучний інтелект (Генеративний ШІ / GenAI) — класи та моделі систем ШІ, здатні створювати новий контент (текст, зображення, програмний код, аудіо, відео тощо) на основі аналізу великих масивів даних та за запитом користувача.

- Декларування (маркування / розкриття) використання ШІ — обов'язкове відкрите інформування про факт, обсяг, мету та спосіб використання інструментів ШІ під час створення академічної роботи або виконання завдання.
- Джерело інформації - друковане чи електронне видання, архівний матеріал, інтернет-ресурс, особиста комунікація, інше джерело, з якого отримано інформацію, що використовується в академічному творі чи навчальній роботі;
- Дозвіл викладача — зафіксована в силабусі, письмово (у тому числі в електронній системі управління навчанням) або висловлена під час навчального заняття згода науково-педагогічного, педагогічного працівника на використання засобів ШІ при виконанні конкретного завдання чи роботи.
- Навчальна робота - результат виконання здобувачем освіти навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, пластичній, цифровій чи іншій формі;
- Промпт (запит) — текстова інструкція, запит або сукупність параметрів, які користувач вводить у систему ШІ для отримання необхідного результату (тексту, коду, зображення тощо).
- Силабус — навчально-методичний документ, що визначає зміст, мету, результати навчання, порядок та правила вивчення навчальної дисципліни, політики оцінювання та академічної доброчесності (зокрема щодо використання ШІ), створений для орієнтації здобувача вищої освіти.
- Системний промпт — прихована базова інструкція, закладена в розгортання системи ШІ, яка визначає роль моделі, межі її поведінки та алгоритми відповідей.
- Штучний інтелект (ШІ) — організована сукупність інформаційних технологій, за допомогою яких можливо виконувати складні завдання шляхом використання систем, здатних імітувати людські когнітивні функції (генерація тексту, аналіз даних, розпізнавання образів, прийняття рішень тощо).

3.2. У цьому Положенні вживаються такі скорочення:

- ЕК- Екзаменаційна комісія
- Університет — Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (СНУ ім. В. Даля).
- Положення — Положення про використання засобів штучного інтелекту в освітньому процесі, наукових дослідженнях та адміністративній діяльності Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.
- ШІ — штучний інтелект.
- ГШІ / GenAI — генеративний штучний інтелект.
- НПП — науково-педагогічні працівники.
- ПП – педагогічні працівники

4. ПРАВИЛА ТА СЦЕНАРІЇ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

4.1. З метою впорядкування використання ШІ в Університеті встановлюється тривірнева система використання генеративного ШІ (Концепція «Світлофора»):

 Зелена зона (Дозволено / Широке використання):

Засоби ШІ використовуються як допоміжні інструменти для пошуку інформації, структурування матеріалу, редагування, стилістичної корекції, перекладу, генерації програмного коду, візуалізації (створення ілюстрацій) чи первинної чернетки документів.

Умова: обов'язкова підсумкова перевірка людиною та декларування (маркування) використання ШІ у випадках і в обсязі, передбачених цим Положенням.

■ Жовта зона (Частково обмежено / За дозволом чи додатковою перевіркою):

Засоби ІІІ дозволено застосовувати для окремих, чітко визначених викладачем/керівником етапів.

Умова: суворе дотримання меж задекларованих дій, обов'язкова верифікація первинних даних та прямий дозвіл керівника / викладача (зафіксований у силабусі чи інструкції до завдання). Остаточний режим використання засобів ІІІ для конкретного освітнього компонента визначається викладачем у силабусі навчальної дисципліни.

■ Червона зона (Повна заборона або заборона без спеціально встановленого дозволу):

Використання засобів ІІІ під час проходження здобувачем іспитів, заліків, тестування, модульних контрольних робіт та інших контрольних заходів забороняється, якщо можливість їх використання прямо не передбачена умовами відповідного контрольного заходу. Заборона не поширюється на завдання, у яких використання ІІІ є предметом оцінювання або складовою визначених результатів навчання.

Забороняється завантаження в публічні сервіси генеративного ІІІ службових документів Університету, неопублікованих рукописів академічних творів, дисертацій, персональних даних здобувачів чи працівників, а також інформації з обмеженим доступом.

4.2. Сценарії «Світлофора» в адміністративній та управлінській діяльності Університету

■ Режим «Зелена зона» для адміністративного персоналу та керівництва:

Автоматизація процесів документообігу;

Підготовка первинних чернеток ділових листів, привітань, пресрелізів, анонсів подій та інформаційних матеріалів для сайту чи соцмереж Університету;

Переклад офіційних матеріалів та кореспонденції іноземними мовами (із подальшою вичиткою);

Автоматизація підготовки шаблонів, презентацій, звітних матеріалів;

Пошук та узагальнення кращих світових та національних практик.

■ Режим «Жовта зона» для адміністративного персоналу та керівництва:

Автоматизований аналіз проєктів нормативних документів, положень чи стандартів освіти (за умови обов'язкової юридичної та фахової перевірки співробітником);

Обробка та узагальнення знеособлених даних опитувань студентів, викладачів чи роботодавців (звіти щодо якості освіти);

Первинний аналіз та порівняння навчальних планів, висновків експертних груп НАЗЯВО, звітів про самооцінювання освітніх програм.

■ Режим «Червона зона» для адміністративного персоналу та керівництва:

Завантаження в публічні/хмарні сервіси ІІІ персональних даних працівників чи здобувачів освіти (паспортні дані, накази про зарахування/звільнення, оцінки, медичні довідки, фінансова інформація);

Завантаження документів з обмеженим доступом, матеріалів внутрішніх службових розслідувань, комерційних угод, тендерної документації до її оприлюднення;

Автоматичне генерування та підписання офіційних наказів, розпоряджень ректора чи рішень Вченої ради без безпосередньої розробки та юридичної експертизи фахівцями;

Прийняття кадрових рішень, рішень про притягнення до дисциплінарної чи академічної відповідальності на основі автоматичних висновків ІІІ.

4.3. Сценарії «Світлофора» в навчальній діяльності здобувачів вищої освіти та слухачів курсів з підвищення кваліфікації

■ Режим «Зелена зона»:

Організація самостійного навчання, самоаналіз, отримання персоналізованих рекомендацій;

Пошук тем для досліджень, розробка планів есе, рефератів, курсових робіт чи проєктів, брейнштормінг,

Виправлення стилістики власного тексту, структурування інформації, генерація матеріалів для презентацій.

Оптимізація власного програмного коду.

■ Режим «Жовта зона»:

Підготовка огляду літератури за допомогою ІІІ (за умови самостійної перевірки кожного джерела на відсутність «галюцинацій ІІІ»);

Використання ІІІ як тренажера для самоперевірки (моделювання питань до іспиту);

Обробка великих масивів даних чи текстових даних за допомогою аналітичних моделей ІІІ.

■ Режим «Червона зона»:

Повна або часткова генерація тексту навчальної, курсової чи кваліфікаційної роботи ІІІ з подальшим виданням його за власний;

Використання ІІІ під час онлайн-тестування, іспитів, контрольних заходів;

Подання сфабрикованих ІІІ джерел («галюцинацій») або даних під виглядом реальних результатів

4.4. Сценарії «Світлофора» у викладацькій та методичній діяльності НПП та ПП

■ Режим «Зелена зона»:

Пошук, структурування інформації для підготовки навчального матеріалу;

Адаптація та переклад навчальних матеріалів іноземними мовами;

Автоматизація створення ілюстративного чи візуального контенту для занять;

Підготовка тестових завдань та інтерактивних вправ (за умови редагування викладачем).

Формування персоналізованого інклюзивного середовища для різних категорій здобувачів вищої освіти.

■ Режим «Жовта зона»:

Обов'язкова фіксація рівнів «Світлофора» для здобувачів у силабусі навчальної дисципліни або завданнях (викладач зобов'язаний завчасно проінформувати здобувачів, до якої зони належить конкретне завдання);

Використання ІІІ для первинного аналізу чи формулювання проєктів фідбеку здобувачам.

■ Режим «Червона зона»:

Повна автоматична генерація силабусів чи навчально-методичних комплексів, робочих програм дисциплін без перевірки НПП;

Завантаження робіт здобувачів вищої освіти (есе, рефератів, курсових, кваліфікаційних робіт) у відкриті системи ІІІ для оцінювання, перевірки/рецензування (порушення авторського права та приватності).

Оцінювання здобувачів створеними сервісами без особистої фахової оцінки НПП.

4.5. Сценарії «Світлофора» у науковій та публікаційній діяльності

■ Режим «Зелена зона»:

Пошук, узагальнення інформації з наукових джерел;

Поліпшення стилістики, мовне редагування та вичитка власного наукового тексту англійською або іншими мовами;

Форматування бібліографічних списків під стандарти конкретного видання (APA, IEEE тощо), створення візуалізацій; оформлення наукових публікацій;

Пошук суміжних напрямків дослідження та суміжних наукових праць.

Формулювання гіпотез для проведення досліджень (за умови належного декларування у випадках, коли використання ШІ суттєво вплинуло на зміст або результат роботи).

■ Режим «Жовта зона»:

Первинний аналіз масивів даних (з описом методології ШІ в статті);

Промпт або його змістовий опис зазначається у випадках, коли він є істотним для відтворюваності результату, впливає на методологію дослідження або його надання передбачено умовами завдання, правилами видавця, грантодавця чи іншого уповноваженого суб'єкта.

■ Режим «Червона зона»:

Вказування ШІ як співавтора наукової публікації чи монографії;

Фабрикація чи фальсифікація первинних наукових даних експериментів за допомогою генеративних моделей;

Забороняється завантажувати неопубліковані рукописи, дисертації, матеріали експертизи чи іншу конфіденційну інформацію до публічних або несанкціонованих зовнішніх систем ШІ, а також покладати на систему ШІ прийняття остаточного експертного висновку. Використання захищених корпоративних або локальних систем ШІ під час експертизи чи рецензування може допускатися лише за умови їх офіційного дозволу Університетом, дотримання встановлених правил захисту даних та вимог відповідного видавця, організатора або іншого уповноваженого суб'єкта.

4.6. Обов'язок декларування (маркування), кібербезпека та відповідальність

Незалежно від визначеної зони використання засобів штучного інтелекту («зелена» чи «жовта»), обов'язковими є такі вимоги:

4.6.1. Людина, яка використовує засоби штучного інтелекту, несе повну персональну відповідальність за достовірність, законність, коректність та остаточний зміст підготовленого документа, роботи або іншого результату діяльності.

4.6.2. Забороняється використовувати публічно доступні сервіси генеративного штучного інтелекту для обробки інформації з обмеженим доступом, конфіденційної інформації, персональних даних, а також внутрішньої службової документації Університету, якщо це суперечить законодавству України або локальним нормативним актам Університету.

4.6.3. Декларуванню (маркуванню) підлягає використання засобів штучного інтелекту, якщо воно суттєво вплинуло на зміст або результат роботи, зокрема під час генерації чи змістовного перероблення тексту, аналізу даних, створення програмного коду, моделей, ілюстрацій, формування висновків тощо. Суто технічні операції (перевірка орфографії, виправлення очевидних мовних помилок, технічне форматування), які не змінюють змісту роботи, можуть не декларуватися, якщо інше не встановлено умовами завдання, правилами видавця, грантодавця або іншого уповноваженого суб'єкта.

4.6.4. Допустимий режим використання засобів штучного інтелекту для конкретного освітнього компонента визначається науково-педагогічним працівником і зазначається у силабусі навчальної дисципліни та/або інших навчально-методичних матеріалах.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ШІ

5.1. Взаємозв'язок етики ШІ та академічної доброчесності

5.1.1. Використання інструментів ШІ в освітньому процесі, науковій, методичній та адміністративній діяльності Університету ґрунтується на фундаментальних цінностях та принципах академічної доброчесності, визначених законодавством України: чесності, довірі, справедливості, повазі до авторства та гідності, відповідальності, стійкості і рішучості.

5.1.2. Засоби генеративного ШІ (GenAI) визнаються допоміжними інструментами когнітивної та аналітичної діяльності.

5.1.3. Дотримання академічної доброчесності при використанні ШІ забезпечується через неухильне виконання базових принципів, визначених у п. 1.4 цього Положення.

5.2. Порушення академічної доброчесності, пов'язані з використанням ШІ

Порушення академічної доброчесності, пов'язані з використанням ШІ, визначаються відповідно до законодавства України про академічну доброчесність. Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, а також інші порушення академічної доброчесності можуть проявлятися, зокрема, у таких формах:

- подання повністю або частково згенерованого ШІ змісту як самостійно створеного, якщо це суперечить установленим правилам виконання роботи;
- використання ШІ для фабрикації або фальсифікації даних, джерел, результатів дослідження чи інших відомостей;
- використання ШІ під час контрольного заходу всупереч установленій забороні або умовам його проведення;
- недекларування істотного використання ШІ у випадках, коли таке декларування є обов'язковим;
- використання ШІ для академічної змови, списування, введення в оману або інших дій, що порушують вимоги академічної доброчесності;
- порушення авторських і суміжних прав, умов ліцензування або правил використання охоронюваного контенту під час застосування засобів ШІ.

5.3. Порушення конфіденційності та кібербезпеки: завантаження в публічні сервіси генеративного ШІ службових документів Університету, неопублікованих рукописів академічних творів, дисертацій, персональних даних здобувачів чи працівників, а також інформації з обмеженим доступом.

5.4. Заходи реагування та академічна відповідальність за порушення правил використання ШІ

За порушення правил використання засобів ШІ, визначених цим Положенням, заходи реагування та академічна відповідальність застосовуються відповідно до законодавства України та внутрішніх актів Університету з обов'язковим дотриманням установленної процедури розгляду можливих порушень.

5.4.1. Виховні заходи реагування:

Застосовуються на початковому етапі, мають профілактичний характер:

- відвідування тематичних занять (урок, лекція, курс, тренінг тощо) з академічної доброчесності та/або академічного письма;
- усне попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;
- письмове попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;
- повторне виконання завдання.

5.4.2. Заходи в межах притягнення до академічної відповідальності

5.4.2.1. Для здобувачів вищої освіти:

- повторне проходження / виконання / оцінювання освітнього компонента освітньої програми / контрольної роботи / заліку / іспиту тощо;
- повторне виконання та захист курсової роботи (проєкту) або кваліфікаційної роботи;
- скасування результатів оцінювання;
- позбавлення академічної стипендії – на строк до одного навчального року;
- позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання стипендій, грантів, участі у програмах академічної мобільності – на строк від одного до трьох років;

- позбавлення пільг з оплати навчання та/або інших пільг, наданих закладом освіти чи науковою установою, — на строк від одного до трьох років;
- виключення зі складу вченої ради з позбавленням права бути її членом – на строк від одного до трьох років;
- відрахування з Університету (у разі систематичних або грубих порушень), крім осіб з особливими освітніми потребами
- інші заходи відповідно до чинного законодавства України.

5.4.2.2. Для науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників:

- виключення зі складу вченої ради з позбавленням права бути її членом – на строк від одного до трьох років;
- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого/педагогічного звання;
- позбавлення права брати участь у роботі разових та спеціалізованих вчених рад;
- позбавлення права здійснювати наукове керівництво (консультування);
- притягнення до дисциплінарної відповідальності (догана, звільнення) відповідно до Кодексу законів про працю України
- інші заходи відповідно до чинного законодавства України.

Використання генеративного ШІ саме по собі не є порушенням академічної доброчесності. Порушенням є приховане, недоброчесне або таке, що суперечить вимогам цього Положення, використання засобів ШІ.

5.5. Порядок розгляду можливих порушень

5.5.1. Розгляд повідомлень або обґрунтованих сумнівів щодо можливого порушення правил використання ШІ здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля та інших внутрішніх актів Університету, що регулюють відповідні процедури.

5.5.2. Під час розгляду забезпечуються повідомлення особи про суть можливого порушення, можливість ознайомитися з матеріалами, надати пояснення та докази, урахування конфлікту інтересів, дотримання встановлених строків, прийняття вмотивованого рішення та право на його оскарження у визначеному порядку.

6. ПРАВИЛА ДЕКЛАРУВАННЯ (МАРКУВАННЯ) ТА ЦИТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

6.1. Загальні вимоги до декларування та маркування

6.1.1. Декларуванню або маркуванню підлягає використання засобів штучного інтелекту, яке суттєво вплинуло на зміст або результат навчального, наукового, методичного матеріалу чи адміністративного документа. Суто технічні операції, що не змінюють змісту роботи, можуть не декларуватися, якщо інше не встановлено умовами завдання, видавцем, грантодавцем або іншим уповноваженим суб'єктом.

6.1.2. Якщо правила конкретного журналу, видавництва, конференції чи грантової програми щодо використання генеративного ШІ відрізняються від вимог цього Положення, автор зобов'язаний дотримуватися вимог відповідного видавця чи організатора.

6.1.3. Метою декларування є забезпечення прозорості освітнього та наукового процесів, дотримання академічної доброчесності та чітке розмежування власного інтелектуального внеску автора й допоміжної функції ШІ.

6.1.4. Спосіб декларування залежить від виду роботи, її обсягу та призначення:

6.1.4.1. Спеціальний розділ / Дисклеймер (Acknowledgments) — для курсових, кваліфікаційних (випускних) робіт бакалаврів і магістрів, дисертацій PhD / докторів наук, звітної документації за НДР, для наукових статей, тез доповідей, монографій та навчальних видань;

6.1.4.2. Анотація / Примітка до завдання — для поточних навчальних робіт (есе, практичних тощо);

6.1.4.3. Службова примітка — для внутрішніх аналітичних матеріалів та проєктів документів.

6.2. Правила цитування та оформлення покликань на ІІІ

6.2.1. Оскільки генеративні моделі ІІІ не є джерелом первинних даних, цитування відповіді ІІІ не замінює цитування оригінальних наукових джерел. Якщо ІІІ переказує концепцію конкретного науковця, автор зобов'язаний знайти, опрацювати та процитувати першоджерело.

6.2.2. У разі, якщо здобувач чи викладач / науковець цитує безпосередньо текст, фрагмент коду або аналітичний висновок, згенерований ІІІ (за дозволом викладача / керівника), оформлення покликання здійснюється відповідно до правил використовуваного стилю цитування та рекомендацій, наведених у Додатку 3.

6.2.3. Основні правила посилань мають відповідати вимогам обраного стилю цитування, правилам відповідного видавця та рекомендаціям, наведеним у Додатку 3.

6.2.4. Маркування графічних об'єктів, коду та таблиць

6.2.4.1. Ілюстрації, схеми, графіки:

- Усі візуальні матеріали, повністю створені або згенеровані за допомогою ІІІ, повинні мати примітку безпосередньо у підписі до рисунка, якщо таке використання є істотним для створення відповідного матеріалу.

- Приклад підпису: Рис. 2.1. Концептуальна схема системи управління. (Згенеровано за допомогою засобу ІІІ на основі даних автора).

6.2.5. Програмний код:

- У разі використання ІІІ для написання або оптимізації програмного коду, у тілі коду розміщується коментар.

- Приклад коментаря: # Код оптимізовано (рефакторинг) за допомогою засобу ІІІ. Оригінальна логіка алгоритму розроблена автором.

6.2.6. Табличні та аналітичні дані:

У підписі до таблиць, розрахованих або систематизованих ІІІ, за потреби зазначається: Таблиця 1.2. Порівняльний аналіз показників. (Систематизовано за допомогою засобу ІІІ за первинними даними автора).

6.3. Форми декларування для різних видів діяльності

Вид роботи / документа	Форма декларування	Де розміщується / Як подається
Дисертація / Кваліфікаційна робота / Курсова/ Випускна робота (для слухачів) Наукова стаття / Тези / Монографія	Примітка в розділі «Методологія» або блок в кінці роботи («Acknowledgments»)	У відповідному розділі або у самому тексті праці перед списком літератури
Підручник / Посібник	Дисклеймер у Вступі або Передмові автора	На початку навчального видання
Поточні завдання (есе, лабораторні, практичні тощо)	Електронна форма (чекбокс) / Текстова примітка	В LMS (Moodle / Teams) під час завантаження або на першій сторінці
Звіти з НДР / Аналітичні записки	Службова примітка про використання ІІІ	У розділі «Методи та засоби виконання НДР» або в супровідному листі

7. РОЗПОДІЛ РОЛЕЙ, ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

7.1. Рівень Університету (Ректорат, Вчена рада, Навчально-методична рада)

7.1.1. Вчена рада Університету:

- Затверджує це Положення, зміни та доповнення до нього;
- Розглядає складні системні випадки порушення академічної доброчесності та етики використання ІІІ під час підготовки дисертаційних досліджень чи виконання НДР.

7.1.2. Методична рада та Навчально-методичний відділ:

7.1.2.1. Здійснюють загальний моніторинг впровадження цього Положення в освітній процес Університету;

7.1.2.2. Надають методичні рекомендації щодо оновлення робочих програм навчальних дисциплін (силабусів) з урахуванням інструментів ІІІ;

7.1.2.3. Організують підвищення кваліфікації та навчальні тренінги для науково-педагогічних працівників (НПП) щодо ефективного та етичного використання ІІІ.

7.1.3. Комісія з академічної доброчесності Університету:

7.1.3.1. Розглядає спірні випадки щодо можливого недоброчесного або такого, що суперечить вимогам цього Положення, використання ІІІ, які не вдалося врегулювати на рівні факультету чи кафедри;

7.1.3.2. Готує висновки та рекомендації для Ректора щодо застосування дисциплінарних заходів у разі підтвердження фактів систематичного прихованого використання ІІІ чи фальсифікації даних.

7.2. Рівень Факультетів та Кафедр

7.2.1. Деканати:

7.2.1.1. Забезпечують контроль за дотриманням цього Положення під час проведення атестації здобувачів вищої освіти;

7.2.1.2. Координують роботу Екзаменаційних комісій (ЕК) у частині дотримання процедур перевірки кваліфікаційних робіт.

7.2.2. Завідувач кафедри:

7.2.2.1. Організовує та забезпечує функціонування системи перевірки та допуску кваліфікаційних робіт/дисертацій на рівні кафедри;

7.2.2.2. Забезпечує об'єктивний розгляд фактів щодо обґрунтованості сумнівів у авторстві робіт на етапі попереднього захисту;

7.2.3. Науковий керівник (бакалаврів, магістрів, докторів філософії):

7.2.3.1. Здійснює безпосередній супровід та консультування здобувача щодо допустимих меж використання ІІІ у конкретному дослідженні;

7.2.3.2. Перевіряє наявність та правильність заповнення Декларації про використання ІІІ (Додаток 1);

7.2.3.3. Оцінює обґрунтованість сигналів автоматизованих систем перевірки (AI Detectors) та первинних матеріалів дослідження (чернеток, розрахунків) на етапі допуску роботи до захисту;

7.2.3.4. Відповідає за належний науково-методичний супровід здобувача та здійснення перевірки відповідно до цього Положення.

7.3. Органи студентського самоврядування

7.3.1. Органи студентського самоврядування:

7.3.1.1. Сприяють формуванню культури академічної доброчесності та етичного використання засобів штучного інтелекту серед здобувачів освіти.

7.3.1.2. Студентське самоврядування може брати участь у розробленні рекомендацій щодо використання генеративного ІІІ та бути залученими до проведення інформаційно-просвітницьких заходів.

7.4. Рівень Науково-педагогічних, педагогічних працівників (Викладачів)

7.4.1. Науково-педагогічний працівник (НПП), педагогічний працівник (ПП) має право:

7.4.1.1. Самостійно визначати у силабусі/робочій програмі дисципліни специфічні умови використання ІІІ для виконання поточних, практичних та контрольних завдань;

7.4.1.2. Вимагати від здобувачів декларування використання ІІІ або надання опису промптів, якщо це передбачено специфікою завдання;

7.4.2. НПП, ПП зобов'язаний:

7.4.2.1. Прозоро інформувати здобувачів вищої освіти, слухачів про правила використання ІІІ на початку вивчення дисципліни/курсу підвищення кваліфікації;

7.4.2.2. Не використовувати відкриті зовнішні системи ІІІ для завантаження оцінювальних робіт здобувачів (есе, контрольних), якщо це порушує авторські права або містить персональні дані здобувачів;

7.4.2.3. Оцінювати здобувача на основі його підтверджених знань та компетентностей, а не лише на основі показників програм-детекторів ІІІ.

7.5. Рівень Здобувачів вищої освіти (Студентів, Аспірантів)

7.5.1. Здобувач вищої освіти має право:

7.5.1.1. Використовувати інструменти ІІІ у межах, дозволених цим Положенням та силабусом дисципліни;

7.5.1.2. Надавати пояснення та матеріали, що підтверджують самостійність виконання роботи, зокрема чернетки, первинні розрахунки, історію версій, проміжні матеріали, а також брати участь в усній співбесіді у разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо самостійності виконання роботи.

7.5.2. Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

7.5.2.1. Дотримуватися принципів академічної доброчесності та правил цього Положення;

7.5.2.2. Чесно та своєчасно декларувати використання ІІІ у випадках і в обсязі, передбачених цим Положенням, за допомогою Декларації або відповідного маркування/цитування;

7.5.2.3. Самостійно перевіряти всі згенеровані ІІІ дані, факти, цитати та покликання на предмет їх достовірності («галюцинацій»);

7.5.2.4. Нести персональну відповідальність за фінальний зміст поданої навчальної, кваліфікаційної чи наукової роботи.

7.6. Особливості ролі та відповідальності слухачів курсів підвищення кваліфікації

7.6.1. Права слухачів курсів підвищення кваліфікації:

7.6.1.1. Практикувати та випробовувати різноманітні інструменти ІІІ під час виконання випускних / підсумкових робіт, проєктів у межах програми підвищення кваліфікації;

7.6.1.2. Отримувати від викладачів (тренерів) курсів консультації щодо етичного та ефективного інтегрування ІІІ у свій навчальний процес;

7.6.1.3. Використовувати згенеровані під час навчання ІІІ-матеріали у своїй подальшій професійній діяльності за умови належної фахової вичитки.

7.6.2. Обов'язки та відповідальність слухачів:

7.6.2.1. Несуть персональну фахову відповідальність за методичну та наукову коректність розроблених за допомогою ІІІ матеріалів;

7.6.2.2. Декларування використання ІІІ у випускних проєктах

7.6.2.3. Дотримання авторського права та захисту даних.

Зведена таблиця розподілу ролей та відповідальності

Суб'єкт	Головна функція / Повноваження	Ключовий документ / Результат
Ректорат / Вчена рада	Стратегічне управління, затвердження норм, розгляд апеляцій	Положення, рішення Вченої ради, накази
Комісія з доброчесності	Незалежна експертиза складних та спірних випадків	Висновок про наявність/відсутність порушення
Завідувач кафедри	Організація контролю на етапі допуску до захисту	Розпорядження про створення фахової комісії, висновок кафедри
Науковий керівник	Консультування, первинний контроль, перевірка Декларації	Відгук керівника, підпис на Декларації про ШІ
Викладач (НПП, ПП)	Встановлення правил у силабусі, оцінювання знань	Силабус дисципліни, оцінка за завдання
Здобувач вищої освіти	Самостійне виконання, декларування ШІ, перевірка фактів	Готова робота, Декларація (Додаток 1)
Слухач (підвищення кваліфікації / неформальна освіта)	Прикладне застосування інструментів ШІ за запитом стейкхолдера/замовника, фахова перевірка згенерованих даних, дотримання конфіденційності та декларування ШІ у підсумкових роботах	Випускний/практичний проєкт, підсумкова робота (кейси, аналітичні записки, розробки), Декларація про використання ШІ

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРОЦЕДУРА АКТУАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Порядок затвердження та набрання чинності

8.1.1. Це Положення затверджується Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля та вводиться в дію наказом Ректора Університету.

8.1.2. Норми та вимоги цього Положення вводяться в дію відповідно до чинного законодавства з моменту його оприлюднення на офіційному вебсайті Університету.

8.1.3. Роботи, подані до дати набуття чинності цього Положення, оцінюються за правилами, що діяли на момент їх подачі.

8.1.4. Протягом одного навчального року з дати набуття чинності, з метою поступового підвищення відповідальності користувачів ШІ, передбачається адаптаційний період застосування вимог даного Положення:

- Університет проводить обов'язкові інформаційні сесії та тренінги для всіх категорій користувачів ШІ;
- адаптаційний режим застосовується до нових внутрішніх процедур і вимог щодо декларування використання ШІ та передбачає переважно роз'яснювальні заходи, зауваження і попередження. Він не обмежує застосування відповідальності за порушення академічної доброчесності, встановлені законодавством України та іншими внутрішніми актами Університету.

8.1.5. З моменту набрання чинності цього Положення його вимоги є обов'язковими для виконання всіма здобувачами вищої освіти всіх рівнів, слухачами

курсів підвищення кваліфікації та сертифікатних програм, науково-педагогічними, науковими, педагогічними працівниками та адміністративним персоналом Університету.

8.2. Порядок внесення змін та актуалізації

8.2.1. Періодичність актуалізації:

Актуальність Положення аналізується щороку. Перегляд та внесення змін здійснюються за потреби, зокрема у разі зміни законодавства України, рекомендацій уповноважених органів, міжнародних підходів або суттєвих технологічних змін, але не рідше одного разу на три роки.

8.2.2. Ініціатори внесення змін:

- Ректор Університету;
- Методична рада Університету;
- Комісія з академічної доброчесності Університету;
- Вчені ради факультетів;
- Органи студентського самоврядування та Рада молодих учених.

8.3. Процедура внесення змін

8.3.1. Пропозиції щодо змін та доповнень узагальнюються Навчально-методичним відділом Університету.

8.3.2. Оновлена редакція Положення проходить публічне обговорення в університетській спільноті (строком не менше 14 календарних днів).

8.3.3. Зміни та доповнення схвалюються Методичною радою та затверджуються рішенням Вченої ради Університету і вводяться в дію наказом Ректора.

8.4. Інформування та оприлюднення

8.4.1. Це Положення, а також усі зміни та доповнення до нього в обов'язковому порядку оприлюднюються в відкритому доступі на офіційному вебсайті Університету.

8.4.2. Навчально-методичний відділ та деканати факультетів забезпечують ознайомлення з цим Положенням здобувачів вищої освіти, слухачів та працівників під час зарахування/прийому на роботу, а також шляхом розміщення посилань у дистанційних навчальних курсах (LMS Moodle).

Додатки до Положення

Додаток I

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

1. ПІБ автора / здобувача: _____
2. Назва роботи / завдання: _____
3. Використаний засіб (засоби) ШІ: _____
4. Мета та характер використання ШІ: _____
5. Частини роботи, на які суттєво вплинуло використання ШІ: _____
6. За потреби — промпт або змістовий опис промпту, істотного для відтворюваності результату: _____

Підтверджую, що перевібив(ла) достовірність отриманих за допомогою ШІ відомостей, несу відповідальність за остаточний зміст роботи та дотримався(лася) вимог цього Положення, академічної доброчесності, авторського права і правил захисту даних.

Дата: _____ Підпис: _____

РЕКОМЕНДОВАНІ ФОРМУЛЮВАННЯ ДЕКЛАРУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У СТУДЕНТСЬКИХ, НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ РОБОТАХ

1. Згадка про використання засобу ШІ може розміщуватися в одному або кількох розділах роботи («Анотація», «Вступ», «Методи», «Подяки» тощо) залежно від характеру його застосування.
2. За потреби інформація про використання ШІ може наводитися у примітці або виносці до відповідного фрагмента тексту.
3. Оформлення покликання на засіб ШІ здійснюється відповідно до обраного стилю цитування та вимог видавця, закладу освіти, грантодавця або іншого уповноваженого суб'єкта.
4. У разі необхідності покликання в тексті зазначаються розробник або постачальник засобу ШІ, назва системи та рік використання відповідно до правил обраного стилю цитування.
 - Рекомендований шаблон згадки в тексті: «Під час підготовки [зазначити елемент роботи] використано [назва засобу ШІ, розробник/постачальник] для [мета використання]».
 - Якщо безпосередньо використовується результат, згенерований ШІ, за потреби зазначаються назва засобу, дата отримання результату та промпт або його змістовий опис, якщо він істотний для розуміння чи відтворюваності результату.
5. Оформлення засобу ШІ у списку використаних джерел здійснюється лише у випадках, передбачених відповідним стилем цитування або правилами видавця.
 - Універсальний шаблон: Розробник/постачальник. (Рік). Назва засобу ШІ (версія — за наявності) [тип системи]. Офіційний ресурс або інший ідентифікатор, якщо його зазначення вимагається обраним стилем.
 - Для конкретного результату ШІ додатково можуть зазначатися дата звернення та промпт або його змістовий опис, якщо це необхідно для прозорості чи відтворюваності.
 - Конкретний спосіб оформлення визначається актуальними правилами обраного стилю цитування та вимогами відповідного видавця чи організатора.
 - Не допускається заміна покликанням на відповідь ШІ покликання на першоджерело, якщо результат ШІ відтворює або переказує інформацію з наукового чи іншого джерела.
6. Декларування використання ШІ в науковій або науково-методичній роботі здійснюється з урахуванням характеру та істотності такого використання:
 - у розділі «Методи» доцільно зазначати назву засобу ШІ, його версію (за наявності), мету використання та, за потреби, промпт або його змістовий опис, якщо ШІ застосовувався для аналізу даних, моделювання чи інших методологічно значущих операцій;
 - у розділі «Подяки» (Acknowledgments) або іншій передбаченій видавцем частині роботи може зазначатися використання ШІ для мовного редагування, поліпшення стилю або перекладу із зазначенням мети такого використання.

СТАНДАРТИ ЦИТУВАННЯ

**(Рекомендовані приклади; остаточне оформлення визначається
актуальними вимогами відповідного стилю цитування та видавця):**

- За стилем APA:

Текст у роботі: «Під час підготовки цього фрагмента використано [назва засобу ШІ] ([розробник/постачальник], [рік]) для [мета використання]».

У списку джерел (якщо це передбачено актуальними правилами стилю):
[Розробник/постачальник]. ([Рік]). [Назва засобу ШІ] ([версія — за наявності]) [тип системи]. [Офіційний ресурс або інший ідентифікатор].

- За стилем IEEE:

Текст у роботі: «Окремі елементи опрацювання даних виконано із застосуванням засобу ШІ [1]».

У списку джерел (за потреби): [1] [Розробник/постачальник], “[Назва засобу ШІ або опис отриманого результату],” [дата/рік]. [Онлайн]. Доступ: [офіційний ресурс або інший ідентифікатор].

- За ДСТУ 8302:2015:

Приклад опису електронного ресурсу: [Назва засобу ШІ] [Електронний ресурс] / [розробник/постачальник]. – [рік]. – За потреби: запит або змістовий опис запиту. – Режим доступу: [офіційний ресурс або інший ідентифікатор].